

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱՃՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամբողջ 31րդ տարեկրկանի (1915 օգոստոս-1916 յուլիս) բաժնորգ ազդիւնն է 20 ֆրանկ. Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար 10 ֆրանկ, ԿԱՆԻՒԿ: Ամսական բաժնորգազդիւնն է 2 ֆրանկ. Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար 1 ֆրանկ. Նամակ կամ գրամ շրկելու M. PORTOUKALIAN

Directeur du journal Armenia
MARSEILLE (France)

ԼԱ ՏԱՐԻ

ԹԻՒՆ

1915 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 6 ԴՆ

(C.S. 1915 Սեպտեմբեր 23)

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը կ'էջ հարկ համարի, համառոտելով և կամ մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերագրանալ չհրատարակուած նամակները: Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Ծանուցման 1 միջակ գիրը 1 ամիսով կարժէ. 1 գիրագիրը 2 ամիսով:

Les annonces en français et en arménien sont reçues au bureau de la Rédaction: Place Alexandre-Labadie, 17

ԲԱՑՈՒԱԾ Ե
ԲԱՃՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

"ԱՐՄԷՆԻԱ" Ի
ԼԱ ՏԱՐԵՇԵՐՁԱՆԻՆ

(1915 ՕԴՈՂՏՈՍ - 1916 ՈՍԷՆՈՍ)

Ամբողջ 31րդ տարեկրկանի (1915 օգոստոս-1916 յուլիս) բաժնորգ ազդիւնն է 20 ֆրանկ (4 տոլար ամե. բիկեան կամ 7 րուբլ և 50 կոպ. ռուսական) ամէն տեղի համար, ի բաց առեալ Թիւրքիայի և Պարսկաստանի, որ կը զրկուի կէս բաժնորգազնով, այսինքն ամբողջ տարեկրկանին համար 10 ֆրանկ բաժնորգազնով: Կարելի է բաժնորգ ազդուիլ նաեւ քանի՜ ամիս համար որ ուզուի, ամսական 2 ֆրանկ (40 սէնթ = 75 կոպ.) հաշուելով, կամ 1 ֆրանկ Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար:

Ուսուցիչի և արդէն թէ անոնք որ գնումներ կ'ունենան արձանագրուած են մեր հրատարակած Օժանդակութեան կանոնագրին համեմատ, ի բաւուր կ'ունենան Արմենիա տառնայաւ, քանի՜ անձի համար որ ուզեն իրենց ստացած լրագրի ծրարին մէջ գրուելով և կէս բաժնորգազնով, այսինքն ամբողջ չրջանին համար 10 ֆրանկով կամ ամսական 1 ֆրանկ: Կարելի է նաեւ Օժանդակի նշանակած բաժնորգի հասցէին ուղղակի զրկել թերթը, 12½ ֆր. (2½ տլր.) բաժնորգազնով:

Ե. ՓՈՐՓՈՒԴԱԼԵԱՆ ՀՐԱՏԱՎԱՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

	Փր. անգլ.
Ս. Հայ գիւցաղութի մը Բ. արագր.	40
Բ. — Է. (Սպարապետ)	
Ը. Թիւրքիայի Հայերն եւ իրենց զրացիներ (Գրեթ Կ. Աւետիսեան)	160
Թ. Եւրոպական յաշարար (Ա. տարի)	1,40
Ժ. Վրկ	20
ԺԱ. Թաւառ Բոցարիս	20
ԺԲ. Նոյնիկ Կ. Փարթուս-Եւս Ի գրած ստանաւոր-Յերկն	15
Ժ. Մի պարզաբնակ (Պարսկաստանի Յեղափոխութեան ծագման պատմութիւնը)	1,40
ԺԴ. Մի գաղութ	20
Մարտիկն զորս զրկելու փոստի ծախ-թը կը վճարուի հրատարակչին:	

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Սեպտեմբրի մայ հերոսապետը Պետրոս Տէօփլէթեան. — Նամակ համարութեան եւ բողոքի ի նպատակ Հայ ազգին. — Ա. Անարոնեան. — Վանեցիների վերադարձը. — Հայ կամաւորները. — Հայերը Թիւրքիայի մէջ. — Դրոյկային նախադրումն պատասխանը «Մարտիկ» Հայ երիտասարդաց Միութեան. — Հ. Բ. Բ. Միութեան յարգող անդամներուն. — Զրամասական ռազմավարէն. — Համերոպական պատերազմը. — Նոր ստացուած հրատարակութիւններ. — Ծանուցումներ:

ՍԵՆՏԵՄԲԵՐ ԶԱՅ ՀԵՐՈՍԱՊԵՏԸ
ՊԵՏՐՈՍ ՏԵՕՓԼԷՏԵԱՆ (1)

Երկու օր է որ Սեպտեմբրի (Սեպտեմբր) Զաւ, հերոսապետը տիրաւորուած Տէօփլէթեան Պաշտէրէ հասած և մեզ մօտ հիւր եղած է: Քաջարի այս առիթմաբար պարտք խիստ լուրջ և խելանի անձնաւորութիւն մ'է. իսկ պատ հետո պարծանքէ և փառամոլ պոռոտախոսութիւններէ, հանդարտաբար, խորհող քան թէ խօսող, հարցումներու միայն կը պատասխանէ համառօտ և կտրուկ ոճով մը: Աւետիս քահանայ Եպիփանի ընկերակցութեամբ Բորդ-Սայիտէն մինչև Պաշտէրէ ճամբորդած ժամանակամիջոցին երբէք բան մը յայտնած չէր իր այս առաքելական պաշտօնի մասին. միայն յետոյ իմացանք թէ շատ մեծամեծ անձնաւորութեանց հետ տեսնուած է, վասնզի այս պարտքը դիտէ խօսիլ անգլիերէն, գաղղիերէն, իտալերէն և արաբերէն լեզուները, բացի իր մայրենի և Թուրքերէն լեզուներէն: Տիրաւոր Պետրոս Տէօփլէթեան տակաւին քրտանէ հինգ տարեկան է և իր առողջ կազմով և արթնունքով բնասարթութեամբ մեծ ապագայ կը խոստանայ: Մեզ հետ մտերմանալով, հազիւ ուրիշն

(1) Պետրոս Տէօփլէթեան խմբագրուած մ'է այն Հայերի որոնք Առաքելի մօտ ձեռնդրեալ Մատթ Եւս ապաւանկելով զիմագրած էին Թիւրք զորքերին և յետոյ ֆրանսական Նաւատորմին շնորհով ստացուած ու Եպիփանի փախադրուած, ինչպէս հրատարակուած է Արմենիայի նախորդ թուին մէջ:

ԽՍՐ.

յաջողեցայ հետեւեալ հարցերու պատասխանն ընդունիլ, որոնք կարծես խոցողաւ և վշտաբեկ սրտէ մը կը բղբէին:

— Ինչպէս կրցիք լեռ ելնել և ապաստանիլ:

— Կառավարութեան ամեն պա. հանձնարարն զհայցում տալէ վերջ, երբ տեսանք թէ մեզ ալ տեղահան ընելու որոշումը տրուած էր ինչպէս շատ վաղեմի հայոց, մեզ դրացի եղող զիւլախումբերուն լուր տուինք որ որոշեալ օրը լեռ բարձրանան, իրենց ունեցածներն ըստ կարելոյն հետեւին անհետիւյժ: Անոնք որոնք համոզուեցան, եկան միացան մեզ հետ. իսկ չեկողները ամբողջապէս տարագրուեցան դէպի Արարիկ անապատներ:

— Քանի՜ օր տեղեկութիւնք և ո՞րքան զոհեր ունեցաք:

— Քառասուն և ինն օր տեղեկութիւնք զիմագրութիւնը. տակաւին հինգ մեծ ճակատամարտներ ունեցանք, տաննէն տան և հինգ ժամ տեղու թեամբ. մենք քսանի չափ զոհեր ունեցանք, իսկ թշնամին հազարէն աւելի մեղաւորներ և վիրաւորներ ունեցաւ:

— Թշնամի կռուողներու և ձեր թիւը քանի՜ կը հասնէր:

— Թշնամին նախ 300 հոգով յարձակեցաւ և ապա օգնական զօրքեր հանելով գերմանացի սպաներու հրամանատարութեամբ, մինչև 4000ի հասաւ. իսկ մենք 600 կրտուղներ և 200ի չափ աշխատողներ ունէինք:

— Ինչ տեսակ զէնքեր ունէիք:

— Ամեն տեսակէն ալ. բայց փամփուշտներ շատ քիչ էր. յաջողութիւն ունեցանք մի քանի յարձակումներով թշնամիէն զէնքեր և սնտուկներով փամփուշտներ խելու, փամփուշտներ ինչպէս թշնամիէն և պաշարներ թողին ու փոխան:

— Կիլիկիոյ միւս հայաբնակ մայրերէն ինչ տար տեղեկ:

— Առանց բացատրութեան ամենքն ալ տարագրուած են. միայն թէ հազարի չափ Զէյթունցիներ ապաստուած են լեռներ ապաստանելով:

— Զէյթունցիներու նման քաջա-

րի ժողովուրդ մը ինչպէս անձնաւոր եղաւ:

— Նախ իշխաններու անհամաձայնութեան պատճառաւ և ապա Սայթթուլուի կաթողիկոսի պատգամաւորներէն համոզուելով, աւելի ճիշտը խարտելով... Հօս վիրաւոր առիթի նման մօնչիւն մ'արձակեց:

— Բորդ-Սայիտ հառնող հայոց թիւը քանի՜ կը հասնէր:

— Զորս հազար ութ հօգի են ընդ տմենը, ինչմով միասին:

— Պաղղիական մարտանաւերն ինչ կերպով օգնութեան հասան ձեզի:

— Երբ նկատեցինք թէ 8,10 տար հազիւ պաշար ունինք կռուելու համար, զառաարկեալ միջոցաւ միւս թաղ մը կտրելով գրօշակի նմանութեամբ՝ բարձրաւանդակի մը վերայ տեղեկեցինք որ ծովի կողմէն շատ լաւ կը տեսնուէր: Քանի՜ մ'օրէն վերջ դադարեալ մարտանաւեր եկան և մեր նշաններուն նայելով ծովափը մօտեցան ու մեզ հետ յարաբերութեան մոտեցում ամեն ինչ հասկացան: Իսկոյն ամենայն մարդասիրութեամբ օգնեցին մեզ. նախ մեր ընտանիքներ ու ժանուկներ փոխադրեցին նաւերու մէջ և ապա յիսուն զինուոր զուրս հանեցին միմիայն յէօգնելու, որոնք մեզ հետ միասնաբար կռուեցան մինչև որ տեղեկական մարտանաւը հասաւ և մեզ ամենքս ապաստելով Բորդ-Սայիտ հասուց: Մնացեալն արդէն գիտէք:

— Զորս հազար ութ հօգու սընտրուած տղան, այն ալ նաւերու մէջ, ամենամեծ զոհուածիւն մ'է մարտանաւերու կողմանէ:

— Մ. ամենամեծ զոհուածիւն մը և մարդասիրութեամբ հիւրասիրեցին մեզի, իրեն իրենց արիւնակիցներու հետ լինել կարծես գուրգուրանքին, մասնաւորապէս մեր փոքրիկներուն հետ:

Արտոն որ մամանակը խիստ կարճ էր. հետեւաբար աւելի հարցումներ չկրցի ընել:

Տիրաւոր Պետրոս Տէօփլէթեան երկու օրէն վերջ տուաւ վերադառնալ ի Բորդ-Սայիտ, միանալու համար իր սրտակից ընկերներուն և հայրենաւորներուն որոնք այժմ անգլիական

վհանձն կառավարութեան հիւրերն են և ամեն տեսակ խնամքներ կը վայելեն. ինչպէս որ Եգիպտոսի առաջնորդն և իր հետնորդներ իրենց աչքով տեսած, մխիթարած և մխիթարուած են այդ գաղթական Հայերու ամենագոյն վիճակէն. այժմ 160էն աւելի վրաններու ներքե կը խնամւին ամենայն կարգապահութեամբ մինչև որ նորանոր կարգադրութիւններ լինին յոգուտ իրենց: Հոգեորական ալ կը մխիթարուին իրենց հինգ քահանաներու և մէկ բողոքական պատուելիի հովուութեամբ:

Եգիպտոսէն դադու թը կարծես Քորդ-Սայիտ հասնող գաղթականներ. բոլորն առնելով ելիքարական հոսանք մ'ընդունեց. ամեն կողմէ պատգամաւորներ փութացուցին ըստ կարի թեթեւեղութեամբ տուներ, տեղեր, հայրենիքէ զրկուած համարիւն եղբայրներուն ու քոյրերուն կրած տառապանքներն և հոգալու համար անոնց ամենակարգութեամբ պետքերը: Եգիպտոսէն կարմիր խաչն անմիջապէս բժիշկներ, հիւանդապահներ և դեղորայք փութացուց. որմէ յետոյ հասցուց նաև ճերմակեղէններ ու հագուստներ, որոց չափ ալ տք ունէին: Առաջնորդ Սեր-բազանը տեսնելով կանանց և փոքրիկներու ամիսներէ ի վեր տաք խտրով և օժտով յուսացուած չը լինելը, առաջին անգամ հոգալ տուաւ այս պէտքը, մեծ քանակութեամբ օժտա խրկելով:

Ցանկալի է որ այս եւանդուն Գործունէութիւնը տեսական լինի, Եգիպտոսէն հարստութեամբ պատկարզն ալ իր օգնութիւնը հասցունէ կողմէ կատարողութեամբ ամենաթշուառ Հայ յաստանցի կարօտեալներուն, որոնց համար արդէն կտրուած կերպուած էր կարմիր խաչը:

Այսպէս ահա ամեն կողմէն զուլումի ու մշտնջենական ծայրեր կը հասնին մեզ, անշուշտ այս վերջին երկունքն է որ կը կրէ Հայ ժողովուրդը: Սեղանիոյ հերոսապետն ալ համակարծիք է ինչ թէ այս ժողովուրդը պիտի փրկուի քանի որ մակրոբուն ապրելու համար ըմբոստանալ գիտէ:

Ինչպէս կը գուշակեմ Տիար Տեօփէթեան ծրագիր մ'ունի, երկիկիոյ ժողովուրդները փրկելու համար. եթէ թող արտի իրեն, անմիջապէս պիտի երթայ և աշխատի այդ նպատակի համար:

Երթաւ բարեալ, Հայ հերոսութեան պատգամներու Աստուածը զօրափիլ լինի քեզ և քաջարի ընկերներ, բող, թող օրհնուի քու և քեզ նման հերոսներու ծնունդը և թող Հայրենասիրական անշէլ հուրը միշտ արծարծուի ձեր ազնիւ կուրծքերու ներքե:

1915 սեպտ. 20
Գաշիքէ

Ա-ՔԱՇ

ՆԱԽԱԿ ԼԱՍԱԿՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԲՈՂՈՔԻ Ի ՆՊԱՍՏ ՀԱՅ ԱԶԳԻՆ

Լոնտոն, սեպտեմբեր 1915

Դժբաղդ Հայաստանի պատմութեան այս դարհուրելի ճգնաժամին մէջ Անգլիոյ Կանանց Հայանպաստ Դրամատեղ (Women's Armenian Relief Fund) Ծանձնաժողովը այլևս չկրնար վայրկեան մ'իսկ սպասել առանց գիմնու ամբողջ Քրիստոնէութեան Հայաստանի կրած անօրինակ զրկանքներուն համար համակրութիւն և օգնութիւն հայցելու:

Արդարեւ ժամանակը հասած է որ բոլոր քաղաքակրթեալ ազգեր, և մանաւանդ չէզոք ազգեր, յանուն մարդկութեան բողոքեն, Թուրքիոյ կողմէ իւր անպաշտպան Հայ հպատակաց վրայ ի գործ դրուած ոճիրներէն այս վերջին ամենախառն և պոպոկ սերին դէմ: Դաշնակիցներու դէմ Թուրքիան պատերազմ հրատարակելէն ի վեր՝ Հայաստանը մոռացման է լուսթեան պատանքի մէջ պահող վարագործը ժամանակ առ ժամանակ բացուեցաւ մատմոր ու մենք տեսնեմք փոքր-Ասիոյ Հայ ժողովրդեան բնովնջմանը համար անպատմելի զարհուրանք, գրական, նապէս իրադարձուած կոտորածներ, և անոնց տարազորութիւնը դէպքիմասպատ գաւառներ որոնց մէջ անխուստիքի կերպով սովամահ պիտի ըլլան: Եւ բոլոր ասոնք կը գործադրուին որպէս զի Հայոց պատկանող հողերը և ստացուածքը միւսխման ներքին իրենց սեփականեն: Արդ՝ այս ոտտանալական քաղաքականութիւնը իւր գաղաթնակէտը հասցնելու համար, Ամերիկայի միտիոնարներ ալ արտաքուսեցան, հազուադիւր գիւցաղնութեամբ իրենց ամբողջ կեանքը նուիրած ժողովուրդէն և երկրէն հեռացուելով:

Մեր սրտերը դառնութեամբ և մեր աչքերը արցունքով կը լեցան ենր Ամերիկայի ճանապարհով կը լսենք թէ վանայ միտիոնարները, որոնք ճանչցանք և սիրեցինք, Ռուսաց այդ քաղաքը դատարկած ատենը Թիֆլիզ ապաստանելու հարկադրուած են, ուր օգոստոս 17ին հասած են հիւանդ, արտաքեկ, կարօտ և չբարբ իրենցմէ Տօթթըր Ալլըր հիւանդ (1), իսկ Տօթթըր Ռէնիյոյ, սի համակրելի կողակցին ազգրը գէշ կերպով կտրած, որ ի լրաշնորհապաշտեան, այդ արկածի հետեանօք հոգին աւանդեց իւր ունուսնոյն Տօթթրի Թիֆլիզ հասնելէն երկու օր առաջ, խեղճ Տօթթըրը Ամերիկայի նահանգները երկու տարիէ ի վեր է որ կը պտըտէր և վանի գօյէճին համար դրամագլուխ հայթայթելու պայքարը կը մղէր և

(1) Ասոր համար կը պատմուի որ Թիֆլիզ հիւանդութեան համաճարակ եղած տարեք, որու զոհ դարձած է իւր կինը, առաւօտեան ժամը 4էն մինչև կէս զիշերը հայ հիւանդներ կը խնամէր վանայ հիւանդանոցին մէջ:

հիշդ այս պահուն թէքոհրատի վրա, յէն կը վերագառնար վանի իւր հօմը, այսինքն ընտանեկան յարկը: Գարտիք ողբալ և կողբանք Հայաստանի համար մեր կազմած բոլոր ծրագիրներուն, յոյսերուն և ջանքերուն խորտակուելուն վրայ, ու մեր պարտքն է բողոքել և հանդիսաւոր կերպով կը բողոքենք, և այս վերջի յոռեգոյն ոճիրն համար ահագարար պատասխանատու կը բռնենք Թուրքիան և Գերմանիան:

Այսօր աշխարհիս ամեն կողմը ապաստան փնտաող ազատուած Հայոց՝ մեր ճշմարիտ և ամենախորին եղբայրական համակրութիւնը կը մատուցանենք և միևնոյն ժամանակ մենք՝ իրենց՝ Հայոց բարեկամները՝ թէ՛ անհատաբար և թէ՛ հաւաքաբար կուտանք հրապարակաւ որ ոչապիւր պիտի լինինք, որքան որ այդ մեզի կարելի լինի, որպէսզի Հայաստանի ազատութիւնը ձեռք բերուի և հան արդարութիւնը, անգործութիւնը և քաղաքային իրաւունքները ապահովուին այն մեծ խաղաղութեան կարգադրութեան պահուն որ փոք կամ անագան եւ ընդհանրապէս պատերազմին վերջ պիտի տայ:

Ձերդ անկեղծաբար
ԽԱՏԻՆ ԳՕԼ,
Գառու գանձապահի կողմէն և Կանանց Հայանպաստ Դրամատեղի
Danehurst, Putney
London, England
Անգլիոյ մարզմանց
Կ. ՅԱՆՈՐԵԱՆ

Ա. ԱՆՈՐՈՆԵԱՆ

Աւրախուճեամբ կիսմանք Թէ մեծանուն գրագէտ և գործիչ Տ. Աւետիք Անարունեան, որ Հ. Յ. Դաշնակցութեան դէմ բացուած դատին Ռուսիանոցով բանտարկուած և բանտին մէջ ստացած հիւանդութեան պատճառով առժամայէս արձակուած միջոցին բժշկուելու համար արտասահման անցած և այնտեղ մնալ ստիպուած էր, Ռուսիոյ Ռաբի կողմէն բարձրագոյն ներքին արժանացած ի նմու պղծմ, պիտի կրնայ պատմեալ անվտանգ վերադառնալ կովկաս:

ՎԱՆՅԵՐԵՆԵՐԻ ՎԵՐԱՆԱՐՁԸ

Իգիւր, 14/27 օգոստոսի
Մէկ շաբաթից աւելի էր, որ վանեցիներին՝ օգոստոսի 14-էն 17-ը վերադառնալ վան և շրջապատը վերադառնալ երկէ նորոք ճանապարհ ընկան: Առաջին գնացին հազարից աւելի մարդիկ, որոնցից զերազոյն մասը զինուած է: Երկրորդ գնացին Վանի նահանգապետ Արամը: Մեծ մասը ճանապարհէն օտով, իսկ մնացածները ձիով: Կային կառքերով ու ֆուրգոններով զննողներ ևս: Նահանգապետ Արամի իգիւրի ղեկավարման մօտեւրը և զիւրի ծայրում հաւաքել էին վանեցի կանայք, որոնք արտաքուսեց բարի երթ և յաջողութիւն էին մտաւոր գնացող աղաժարկանց: Բաժանելու որդատուէ տեսարաններ չափ եղան...

Եւ ո՞րքան հասկանալի են այդ արտասուքները, ծորող՝ մայրերի, քոյրերի, ամուսինների աչքերից: Մանկութեան եկած Հայ ընտանիքը, չնայելու երկար ու քաղաքացիական պատերազմի և կրճատման, այժմ իր աղաժարկը, իր վերջին յոյսը ուղարկում է անյայտ ճակատի գիրկը... Ինչ էլ որ լինի, ինչպիսի անակնկալութիւն է ի վերջին վաղան օրը, այնուամենայնիւ երկիրը, վաթանք, քանի զեռ հետաւոր է, ձեռքից քաջ չպիտի թողնուի, դատարկ չպիտի լինի: Պիտի օր առաջ անկախութիւնը վերականգնուի, փառքը, քանի որ անհատական և ինքնակալ զարմանք բերանքին: Պիտի օր առաջ անկախութիւնը վերականգնուի, փառքը, քանի որ անհատական և ինքնակալ զարմանք բերանքին: Պիտի օր առաջ անկախութիւնը վերականգնուի, փառքը, քանի որ անհատական և ինքնակալ զարմանք բերանքին:

ցած գաղթի՝ ազնաւած ու կրճատած, այժմ իր աղաժարկը, իր վերջին յոյսը ուղարկում է անյայտ ճակատի գիրկը...

Ինչ էլ որ լինի, ինչպիսի անակնկալութիւն է ի վերջին վաղան օրը, այնուամենայնիւ երկիրը, վաթանք, քանի զեռ հետաւոր է, ձեռքից քաջ չպիտի թողնուի, դատարկ չպիտի լինի: Պիտի օր առաջ անկախութիւնը վերականգնուի, փառքը, քանի որ անհատական և ինքնակալ զարմանք բերանքին: Պիտի օր առաջ անկախութիւնը վերականգնուի, փառքը, քանի որ անհատական և ինքնակալ զարմանք բերանքին:

Ինչ էլ որ լինի, ինչպիսի անակնկալութիւն է ի վերջին վաղան օրը, այնուամենայնիւ երկիրը, վաթանք, քանի զեռ հետաւոր է, ձեռքից քաջ չպիտի թողնուի, դատարկ չպիտի լինի: Պիտի օր առաջ անկախութիւնը վերականգնուի, փառքը, քանի որ անհատական և ինքնակալ զարմանք բերանքին: Պիտի օր առաջ անկախութիւնը վերականգնուի, փառքը, քանի որ անհատական և ինքնակալ զարմանք բերանքին:

Եւ թող այս հազարիւն հետեւն նոր ու նոր հազարներ, ապա խառնակ հազարներ, ու երկիրը նորից կապի իրարուն կեանքով...

ՀԻՊԻՐԻԿ
(Հորիզոն)

ՀԱՅ ԿԱՄԱՐՈՐԵՆԵՐԸ

Հայ կամաւոր խմբերի կարգադրիչ մարմինը պաշտօնական ազգով մը հրաւիրած է արձակուրդով հեռացած կամաւորներին անմիջապէս իրենց գնդերին միանալ և հրահանգած է կամաւոր արձանագրող մարմիններին և գործիչներին շուտով ուղարկել կեդրոն հին և նոր արձանագրուած կամաւորները:

Հայ կամաւորներին առաջին գնդի հրամանատար Անդրանիկն ալ իր կողմէն կոչ մ'ուղղած է իր գնդէն արձակուրդով հեռացած կամաւորներին և անձնագոյն տրոխով մը հրաւիրած է անվտանգ և յանդուգն կերպով կոսիլ հայրենիքի աշխատութեան համար:

ՀԱՅԵՐԸ ԹԻԻՐԲԻԱԿԻ ՄԷՋ

Կիրառուէն Պաթում փախած Յոյների պատմածին համաձայն՝ այդ քաղաքը բոլորովին մարդուած է Հայերէ: Յունիս 12/25էն մինչև յունիս 17/30ը 450 տուն հայութիւն՝ քաղաքէն դուրս հանուած է Սերաստիա տանելու պարտակով և ճանապարհին կոտորուած:

Այս սպաննուածների մէջ են կիրառանի յայտնի բժիշկ Միհրան Սարախարեան, առաջագատակ զեղա, գործ վարդան Գլեհան, Արամայիս Չիլէքեան, Եգիպտ վարդեան և այլն: Իսկ աչքի ինկող երիտասարդներէն սպաննուած են վահան Պատրեան, Վ. Նապեան, Խաչիկ Կիւլէմիրեան, Սարգիս Սովհաննէսեան, Սեպուհ Ելէքիզեան, Մկրտիչ Գարայիան, 450 ընտանիքէն ազատուած են միայն 10-15 հոգի որոնք իսլամութիւնը ընդունել են բայց անոնք ալ վերջը քրուեր են Սամսունի կողմերը: Այդ թիւը քաղաքի մէջ են Մա-

նույն իրերն են. Հաճի Օվակիմ Խը-
տիշեան, Բարսեղ Շահրիկեան և ուրիշներ.
— Թէկ Շապին. Գարահիտարի ա-
պրտամբում ինչը գալուած է բայց
հայ կուսակցութեան մօտ 150 հոգի պատ-
ռելով իրար զօրքերի շղթան, քաշ-
ւեր են սարերը կամ մօտակայ քրիս-
տոնայ գիւղերը:

— Կանոնաւոր զօրքի կողմէն Սա-
սունը քարուքանդ է եղած. գէթ
այդպէս են պատմած փախստական
համբարդներէ ոմանք Սպաննուած են
կորիւնը, Տիգրանը, Հաճին, Իրենց
ընկերներով. Ուրբէնը և փախապե-
տը մի բուռ ընկերներով ապաստա-
նած են լեռներէ մէջ:

— Լոնտոնի ռեժիմէնտը հազար-
գամ են թէ գերմանացի շատ մը
հիւպատոսներ իրենք վարած կամ
քաջալերած են Հայերի կոտորածնե-
րը, Մանստրապէս յականէ յան-
ւանէ կը յիշուի Հալէպի հիւպատոս
Տ. Բոսիէ որ Այնթապ գնացեր է
անհամբ վարելու համար կոտորած-
ները:

ԾՈՒՂԱՅԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՄԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ
• ՄԱՐՏԻ 31-Ի ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԳԱՅ
ՄԻՈՒԹԵԱՆ •

Ինչպէս հրատարակած էինք Արմէնիայի
Նախորդ Թուով. Մարտի 31-ի Հայ Երիտա-
սարգաց Միութիւնը շնորհակալական եւ
երախտագիտական հետազոտ մը զրկած
էր Ֆրանսայի Միութեան նախարարին, Կի-
լիկիայի կողմէն 5000 Հայերի Ֆրանսա-
կան մարտամատերի շնորհով ազատուած
լինելուն համար:

Միութեան նախարարին կողմէն նամա-
կով հետեւեալ պատասխանը եկած է
• Հայ Երիտասարդաց Միութեան •

Ministère de la Marine
Cabinet du Ministre

Paris, le 1er octobre 1915
M. Archak Torossian
Président de la Jeunesse Arménienne
de Marseille
21, rue Thubaneau
Monsieur,

Monsieur le Ministre a bien reçu le
télégramme que vous lui avez adressé
au nom de l'Union de la Jeunesse Ar-
ménienne de Marseille, et lui ex-
primant vos sentiments de reconnaissance
pour l'aide apportée par la Marine Fran-
çaise à vos malheureux compatriotes
réfugiés dans le massif de Djebel Moussa.
Monsieur le Ministre a été très sen-
sible à votre démarche et il me prie de
vous transmettre ses meilleurs remer-
ciements.

Agreez, Monsieur, l'assurance de ma
considération distinguée.

Le Chef du Cabinet Civil
PHOEQUE
(Թարգմանութիւն)

Միութեան նախարարութեան
պաշտօնարան
Դիւան ծովային նախարարին

Փարիզ 1 հոկտ. 1915
Տիար Արշակ Թորոսեան
Առեւտրական Հայ Երիտասարդաց
Միութեան Մարտի 31-ի
21, Թիւպանու փողոց

Տիար,
Տիարնախարարը հաճութեամբ ստացած
է Մարտի 31-ի Հայ Երիտասարդաց Միու-
թեան կողմէն ձեր իրեն զրկած հետազո-
տը որով Ձեր երախտագիտութեան զգա-
ցումները կը յայտնէք այն օգնութեան
համար որ Ֆրանսական Միութեան զօրու-
թիւնը հասուցած է Հալէպի Միւսայի Թա-
ւուտին մէջ ապաստանած ձեր դժբաղդ
հայրենակիցներին:

Տիարնախարարը շատ զգածուեցաւ ձեր
այդ դիմումէն եւ խնդրեց ինձէ իր սըր-
տազին շնորհակալութիւնները հաղորդել
ձեզ:

Ընդունեցէք, Տիար, իմ յարգանքիս հա-
ւաստիքը:

Դիւանապետ աշխարհիկ գործերին
ՖՈՒՔ

Հ. Բ. Բ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ԾԱՐԳՈՅ ԱՆԴԱՄՆԵՐՈՒՆ

Գահիրէ, 1 սեպտ. 1915
Տիար,

Յայտնի է թէ ներկայ աշուտ պատե-
րազմին հետեւեալներէն մին եղած է նա-
եւ՝ Միութեան Տեղական Մասնաժողովնե-
րէն ոմանց անգործութիւնը և սովորական
ու մանաւանդ քաջասիկ հատկութեանը զգ-
ալի նուազումը: Թուրքիոյ պատերազմի
թուականէն առիթն, երկրին 63 Տեղական
Մասնաժողովներուն հետ ամէն յարաբե-
րութիւն խզուած ըլլալով, չենք գիտեր
գործախտարար թէ ինչ եղած է անոնց
եակատագիրը: Իսկ Արտասահմանի Մաս-
նաժողովներէն ոմանք ևս, գերազրապէս
ազգուած ըլլալով եւ մտական ծանր տագ-
նապէս, չեն կրցած ունէ արդիւնաւոր
գործունէութիւն ունենալ: Այնպէս որ,
այսօր ցաւ ի սիրտ կը հաւատանք թէ՝
Միութեան 10,000 անդամներէն խիստ
շատեր քաղաքիս ամիսներէ ի վեր յե-
տաժողով անդամութեանը ունին հատու-
ցանկիւ: Ներկայ կացութիւնը այնքան
աւելի խոր մտահոգութիւն կը պատճառէ
Միութեան կեդր. Խորհ. Ժողովին որքան
որ օրի աւելի ևս Հայութեան սպառնացող
վտանգները ծանրակշիւ հետեւեալներ մը
կը զգենուն և Հայրենիքի ծովածաւալ կա-
րիքները հսկայական համեմատութիւննե-
րու կը յանդիման:

Մեր յարգող անդամները, որ իրենց սե-
րուն ու հաւատարմութիւնը երբեք չեն
ոակարկած Միութեան, աներկբայօրէն
գիտակցութիւնը ունին Հայաստանը առգի
և աւերի մատնող ազգամեծուն աշուտ-
րութեանը, որքան և Միութեան վրայ
ծանրացող պարտականութեանը յարանուն
մեծութեանը: Անոնցմէ իւրաքանչիւրը,
իրրեւ ճշմարիտ հայ և իրրեւ անկեղծ ան-
գամը այն մեծ ընտանիքին որ կը կոչուի
Հայկական Ընդհանուր Միութիւն, այս
բախտորոշ վայրկեանին կը զգայ վեհու-
թիւնը այն նախախնամական դերին զոր
Միութիւնը ուխտագիր է և պարտաւոր
կատարելու, այսօր և վաղը. բայց ոչ որ
ևս կանդիսէ թէ այս րանը կախում ունի
ամէն բանէ առաջ Միութեան տրամադրե-
լի միջոցներէն, որոնց զխտարացումն է
անդամամեծները, իսկ ամենցմէ զուրո՝
Միութեան պաշտօնի գործադրութիւնն առ-
կանները և ունէ կանխորդ բացառիկ նը-
սիրատուութիւններ:

Յարակոյս չունինք թէ Միութեան ան-
դամները, որոնց ազգասիրութեան ու պա-
տիւնները ամէն տարիս արանազրկու
բախտը ունեցած ենք, վայրկեանին պար-
տադրած պահանջներուն քահանայութեան
չեն վարանիր, և թերեւ անոնցմէ շատեր
այս կամ այն ուղղութեամբ իրենց անձ-
նօրիւթիւնը արդէն ցոյց կուտան ներկայ
նպատակներու, բայց կեդր. Խորհ. Ժողո-
վը պարտք կը տեսնէ ներկայ Թախանա-
գին կոչու ազգի անոնց և խնդրել որ յե-

տաժողով անդամութիւնները մաս առ մաս
հատուցանելու հիշ մը ընեն, այն որտա-
պնդիչ վտահոթութեամբ թէ այդ փոքրիկ
գումարները՝ զոր կարելի է տրամադրել
անոնց մեծ գոհողութեան մը՝ քով քովի
գալով պիտի կազմեն բարեգործական կա-
րեւոր հիմնադրամ մը, զոր կեդր. Ժողովը
պիտի փութայ հետզհետէ գործածել հայ-
րենիքին ամէնէն ստիպողական պէտքե-
րուն:

Կը բաւէ ուրեմն որ Միութեան խրա-
քանչիւր անդամ, հին թէ նոր, այն թէ
կին, յիշէ այն փառաւոր անցեալը որ նը-
սիրագործած է Միութեան երկնառաք
հրեշտակի ինքնամատոյց բարեգործու-
թիւնները, յիշէ իր անդամական նօրիւթ-
եան յանձնարարութիւնը, և լսելով իր խօսի
ձայնին, օրաօրահատոյց ըլլալ իր միջոց-
ներուն ներքո շափովը, որպէսզի Միութե-
թիւնն ալ կարենայ աւելի լայն սահմանի
մը մէջ օգնութեան ձեռք կարկառել տա-
նապակած Հայութեան, որ հայրենիքի հե-
ռաւոր անկիւնները շարաշար կը խոչ-
տանգուի և տարագրութեան վտանգալից
համբարներուն վրայ կը քալեցուցի աղե-
խարուհին:

Թող Միութեան Տեղական Մասնաժո-
ղովները, որ Միութեան սրտերն են և
մեր անմիջական աշխատակիցները, կանգ-
նին իրենց ստանձնած ազգանուէր պաշտո-
նին բարձրութեան վրայ, և անորինակ
օգնութեամբ մը փարին գործին, մղու
տուն յետաժողով անդամութեանը գան-
ձութիւն, վերջին փորձ մը ընեն զարկ տա-
լու Միութեան, որուն բարոյական ու բա-
րեգործական քաղաքական ծառայու-
թիւնները ոչ ոք կրնայ անտեսել, երէկ և
այսօր՝ երբ իր նախագահէն սկսեալ մին-
չև յետին գործիչը բոլորանուէր տուած է
ինքզինքը ազգային գաւառի յաղթանակին,
և վաղը՝ երբ ամէնքս ալ պիտի կոչուինք
աւելին ընելու, վերաշինելու քանդուած
Հայրենիքը և պատրաստելու հայ վերա-
մանչը, ի փոռս մարտիրոս և միանգա-
մայն հերոս ազգին որուն ազատութեան կը
հաւատանք:

Կարողային վերադարձիս, ուր իմօքսուն
աշխուհեցայ Սպարտիկ Պատուիրակութեան
աշխատութեանը, և ի քաջակամութեան
իմ մեծամեծն պաշտօնակցիս և մեր վեհ-
մափայլ նախագահին Պաշտ. Կարգաւոր փա-
շայի, որ կը շարունակէ իր ազգային վեհ
առաքելութիւնը, իմ վերաւոր սիրտիս խո-
րէն այս յուզեալ կոչը կուզեմ Միութե-
թեան մատուր և հետակայ բոլոր անդամ-
ներուն, և իրաւոյս կապալինի մեր բա-
րեկամներուն անխնայաբար աշխուհեցումը՝
այս գծուարին վայրկեաններուն մէջ:

Կանխապէս շնորհակալութեամբ և խո-
րին յարգանքով:

Ի դիմոց Հ. Բ. Բ. Միութեան
կեդր. վարչ. Ժողովի փոխ-Առեւտրական
ԵԱԳՈՒՊ ԱՐԹԻՆ ՓԱՇԱ

(Կնիք
Հ. Բ. Բ. Միութեան)

ՅՐԱՆՍԱԿԱՆ ՌԱԶՄԱՎԱՅՐԷՆ

22 սեպտեմբեր 1915

Ինչպէս արդէն գրած եմ և չեմ
յոգնել կրկնել, այսօր — և հա-
ւանորէն ամբողջ ֆրանս. գերմանա-
կան ճակատին վրայ — երկու հա-
կառակորդներին համեմատական
գրութիւնը զգալի փոփոխութիւն
կրած է և ամէն յոյսերի դուռ կը
բանայ: Այդ մասին շուտ ոգևորուող
չեմ և անկողմնակալօրէն կրնեմ ինչ-
պէս և ե՛րբ պիտի իրականանան այդ
յոյսերը, այդ է որ գաղտնի կը մը.

նայ. Պատահութիւն ունեցայ շատե-
րի հետ խոսակցելու այդ մասին,
ամենքը լի են կատարեալ վստահու-
թեամբ: Պէտք է ըսել որ ամեն
լանք, ամեն միջոց, առանց զոհոյ-
թիւններ խնայելու ի գործ կը գր-
ւի յաջողութիւն ձեռք բերելու հա-
մար:

Պատմութիւնը յետոյ երկուսորէն
պիտի իմացնէ թէ ինչ հակադիմա-
աշխատանք կատարուեցաւ այսօր
և պիտի հիացնէ աշխարհը մեր մեծ
պետերի հետապնդութեան ու հա-
ճարի և զինուորներին ազգային լիւր-
վոյս:

Երէկ գիշեր կրկին մասնաք խրա-
մանները և սկսաւ սփարական կեան-
քը անդադար ուժեղանալով տակ-
Այդ մասին պաշտօնակցին զեկոյցնե-
րը (communiqué) կարճ ու համեմատ
են. հետեւինք իրենց օրինակին:

Չեւքո հատու Արմէնիայի Երկ թի-
ւը որին մէջ յիշուած է Մարտի 31-ի
Երիտասարդութեան մասնակցութիւնը
Մասնի Սպարտիկի տարեկարծի
տօնախմբութեան: Այդ հանդէսները
մտաբերեցի այսօր երբ աչքի տուի
աւնեցայ երեք գիտնիք, երեք կը-
մախքներ որոնք մեր գծերը առա-
ջանալով յաջողեցանք զնգունների
տարափի տակ զեկոյց յետ քաշել,
պատշաճ կերպով թաղելու համար:
Այդ երեք գիտնիքները գեա կը կրէ-
ին իրենց ամբողջ տարազը, և դուն-
դի թիւը ցոյց կուտար որ մէկ տա-
րի առաջ Մասնի պատերազմին մա-
մանակ ինկած էին այգտեղ և մեա-
ցած՝ երկու թշնամիների մէջտեղ:
Կերեակայէք ինչ վիճակի մէջ էին:
Մարտու ու արտադրուած կաղէր
այդ տեսարանը: Գրականներէն թուզ-
թերը և այլն հանեցին, ընտանիք-
ներին հասցնելու համար: Եւ այսպի-
սիններ նորէն երեսն հազար գաշ-
տին մէջ: Առանք վերցնելու գործին
մէջ մեծ քաջութիւն ցոյց տուաւ
մեր զօրաբաժնի քահանայն աստուի
որ նոյն իսկ գիշեր տունն շաղակին
վրայ ետ բերաւ մէկ կմախքը, թըշ-
նամու կրակին տակ:

Վանի կերթանք, մեր կազմակեր-
պութիւնը կը կատարելագործուի ա-
մէն մանրամասնութիւններէ մէջտեղ:
Իմացած էք անշուշտ որ ֆրանսա-
կան զօրքը նոր զլխարկ մը, casque
մը ստացած է, գլուխը պաշտպա-
նելու համար սուսերի կտորների
éclats) դէմ: Այս նոր զլխարկը
15 օգէն մինչև 20 օգէ կեանքն ա-
զատած է մի քանի օրուայ փորձին
համեմատ: Ուստի թէև սկիզբը մի-
քիչ ծաղրի առարկայ էր հնապաշտ-
ների կողմէն, բայց այժմ ամեն մարդ-
ունի և կը գործածէ: Պէտք է ըսե-
նան որ բաւական զեղազիտական
(esthétique) ձև ունի այս նոր աւես-
կը:

Անցեալ գիշեր մանրագէտի մը
ականատես եղայ որ ցոյց կուտայ
թէ ինչպէս մարդու ամբողջ կազմը
նորանոր կը խմորէ զինուորական
կրթութիւնն ու կեանքը Մի գին.
ւոր (որ casque գնելու ծուլացած էր)
շրափնէլի (1) մը գնդակով գանկին
հտեի մասէն ծանրապէս վիրաւոր.
ւած էր: Գանկէն վիրաւորուածն.
բը, երբ ուղեղին դպած է, սաստիկ
շարժումներ կընեն և պէտք է կայել
գիրենք տանելու համար: Նախնական
գարմանումին (pansement sommaire)
ժամանակ բժիշկը պէտք էր անհրաժեշտ
վէրքին բոլորովէն և վիրաւորեալին
անկարելի կընէր այդ գործողութիւ.
նը, անդադար ցնցուելով: Գլխա.
ւոր բժիշկը որ կը գիտէր զինքը,
յանկարծ թնին կապուած ինքնու.
թեան նշանակը (plaque d'identité նա.
յելէն յետոյ) վիրաւորեալին ա.
նունը տուաւ հրամայողական շեշ.
տով մը: Այս վերջինը որ բոլորովին
ուշաթափ եղած էր, միայն անունը
լսելով «Present» (Ներկայ) պատաս.
խանեց ու կեցաւ անշարժ քանի մը
երկվայրկեաններ որոնցմէ օգուտ
քաղեց միւս բժիշկը գարմանելու
համար: Նորէն վիրաւորեալը ցըն.
ցուիլ սկսաւ, նորէն նոյն տեսարանը
կրկնուեցաւ: շարունակ այդպէս մին.
չև որ գարմանումը վերջացաւ: Միշտ
ականջիս մէջ է այդ անզգայ, անգի.
տակից ու գուցէ մահաւերձ մար.
դու ձայնը որ իր անունը զինուորա.
կան շեշտով կոչուած ժամանակ
«Ներկայ» կը պատասխանէր ու կը
պահէր անշարժութիւնը:

Ֆրանսացի հայ զինուորական մը

ՀԱՄԱՐԻՈՊԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Ֆրանսացիները Շամբայնեի և Ա.
աառի մէջ սեպտ. 25ին և 26ին իրենց
կատարած փառաւոր յարձակողակա.
նէն յետոյ, իրենց գրաւած գիրքե.
րը ամբողջելով կը զրադին այժմ.
միևնոյն ժամանակ իրենց վրայեղած
հակայարձակումները յետ կը մղեն
քաջարար և քայլ առ քայլ կը շա.
րունակեն յառաջդիմելու:

Վերջին տեղեկութիւններին նա.
յելով, վերոյիշեալ 2 օրի պատերազ.
մին մէջ Գերմանիոյ ունեցած կո.
րուտը, սպաննուած, վիրաւորուած
և գերի ինկած, 100.000էն աւելի է
եղած: Միայն Շամբայնեի ճակատին
վրայ սեպտ. 25ին Գերմաններն
առնուած զայտային կամ ծանր թըն.
զանքներ թիւը կը հասնէ 121ի:

Անգլիացիները որոնք մասնառու.
բապէս Պէլմիդի կողմը կը գործեն
Գերմանացիներին դէմ, սեպտ. 27ի
երեկոյին Հիւլիւշի հիւսիսային ա.

րեմտեան կողմը Գերմանացիներ
մի քանի անգամ հակայարձակու.
նէրը յետ մղելով, ծանր կորուստ.
ներ պատճառեցին անոնց: Լուսի
արեւելեան կողմը իրենց յարձակման
մէջ կը յառաջանան Անգլիացիները
որոնք սեպտ. 27ի կուրին մէջ գերի
բռնած էին արդէն 53 սպայ, 2.800
զօրք, և առած էին 18 թնդանթ և
31 միգրայթօք:

Գերմանացիները Ռուսիոյ կողմ
ալ սկսած են տկարանալ: Իրենց
կեդրոնէն հեռացած լինելով և եր.
կաթուղային ցանցերի չգոյութեան
պատճառով՝ պարէնաւորման և ուղ.
ժամթերքի մասին դժուարութիւն.
ներ կենթարկուին: Այնպէս ին
եղանակն ալ իր ցրտաշունչ խոտու.
թիւններով և ճահիճների ողորմ.
ներով բնիկ Ռուսերի օգնութեան
հասած է արշաւող Գերմաններին
դէմ: Գերմանական ամբողջ զօրա.
գունդ մը Ռինսքի ճախճախտե.
րին մէջ կորած է:

Գերմանական «Ֆրանզֆուրզըր
Չադունկ» լրագիրը հրատարակած
է թէ պուլկար նախարարապետ Տ.
րաապալովֆի սեպտ. 20ին հազոր.
գեր է դանդաղան կուսակցութիւնն.
րի զինուորներին որ այսուհետեւ
պուլկարական սահմանադրութեան
ճազեառակէն պիտի երթայ մինչև
Գարազան և անկէ ալ Մարիցա գե.
տի հարաւային ափէն շարունակու.
լով պիտի երթայ մինչև Լիտա:

Թիւրքիոյ կողմէն Պուլկարիոյ
թողուած դետիւնը 2.300 քառակուսի
հազարամէրի չափ է:

«Ազ.էօս» լրագրի տուած տեղե.
կութեան նախելով, Թիւրքիոյ և
Պուլկարիոյ միջև այդ կարգադրու.
թիւն եղած է եզեր սեպտեմբեր
3ին:

— Պուլկարիոյ Թիւրքիոյ և
Աւստրիոյ Գերմանիոյ հետ համաձայ.
նութիւն գոյացունելէ յետոյ սկսած
է զիմակը վար առնել: Հեռագրա.
կան և լրագրական տեղեկութիւնն.
րին նայելով, Պուլկարիոյ ալ Թիւր.
քիոյ պէս գերման իշխանութեան
ենթարկուած երկիր մը սկսած է
դառնալ: Գերման և աւստրիացի
սպայներ լցուած են այնտեղ և իրենց
ուզածի պէս կ'իշխեն: Նոյն իսկ Ֆեր.
տիւն թագաւորի պարտին հրա.
մանաւոր նշանակուել է Գերմանա.
ցի գնդապետ Ֆոն Գալլով: Աստի.
պաշտօն ստանձնող են նաեւ գնդապ.
պաշտպանելու եթէ ժողովրդի կող.
մէն ունէ իրաւունք ինքի թագաւորին
և կառավարութեան դէմ ինչպէս
Սոֆիոյ, նոյնպէս և Աթէնքի մէջ
պաշտօնին վրեժակ հրատարակուած
է:

— Քառեակ համաձայնութեան
տէրութիւնները Աթէնքի և Սոֆիոյ
կառավարութիւններին իմացոյցին
թէ այն առաջարկութիւններ որ Պուլ.
կարիոյն եղած էին Թիւրքերին
դէմ իր գործակցութիւն ունե.

նալու համար, յետ առնուած են
այժմ Ֆրանսեանգլիական զօրքերը,
յոյն կառավարութեան հետ եղած
համաձայնութեան համեմատ, Սալո.
նիկ պիտի իջնեն, անկէ երթալ
պաշտպանելու համար Սերպիան ունէ
յարձակման դէմ:

Սե ծովին վրայ նկատուած է որ
առասական մարտանաւեր Պուլկարիոյ
վառնա և Պուրկալ նաւահանգիստ.
ների բացերը պտտուններ կը կատա.
րեն:

— Սոֆիոյի ուս գետպան Տ. Չա.
վինսքի հոկտեմբեր 5ին Տ. րաառու.
լովֆին վերջնադիր մը տուած է
որով պահանջած է Գերման և աւս.
տրիացի սպայների անմիջապէս հե.
ռացումը Պուլկարիաէն և վերջնական
պատասխանի պայմանաժամ տուած է
24 ժամ. ապա թէ ոչ, իր գետապ.
նական բոլոր պաշտօնեաներով պի.
տի հեռանալ Պուլկարիաէն: Այս
վերջնադիրը գաշնակից միւս տէրու.
թիւնների համաձայնութեամբ յանձ.
նուած է Պուլկարիաին:

— Յունաստանի Երեսփոխանական
ժողովը հոկտ. 4ի նստի մէջ, Տ. վէ.
նիզէլոսի բացատրութիւն երբ լսելէն
յետոյ, 102ի դէմ 142 քուէով իր
վստահութիւն յայտնեց անոր:

Ֆրանսեանգլիական զօրքերը
հոկտ. 5ին սկսան Սալոնիկ ցամաք
իջնել: Որովհետեւ Յունաստան պաշ.
տօնապէս չէզոք վիճակի մէջ կը գըտ.
նուի տակաւին, բողբոջ տար դէմ.
գաշնակիցները ծանուցագրով մը
պատասխանեցին թէ իրենք կուզան
Պուլկարիոյ յարձակման դէմ Սեր.
պիան և Յունաստանը պաշտպանելու
համար միայն:

Կաստանդիանոս թագաւորը երէկ
յայտնեց է Տ. վէնիզէլոսին թէ իւր
չիրնար մինչև վերջը հեռանալ այժ.
մեա: Կառավարութեան քաղաքա.
կանութեան Տ. վէնիզէլոս հրաժա.
րական տուել է:

ՆՈՐ ՍՏԱՅՈՒՄ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

THE MEETING OF THE KINGS. By
Khimean Hairik, The Catholics of all
Armenians. Armenian text, and english
version by P. Tonapeteau and Laurence
Binyon: with a biographical sketch of
the author. London. Printed by Wil.
liam Clowes and Sons, Limited. 1915.
Price one shilling. Copies may be ob.
tained from P. Tonapeteau, 53, Addi.
son Gardens, London W.

(Խորհման Հայրիկի գրած Թա.
գաւորաց խորով մարգարէական բա.
նաստեղծութիւնը, հայերէն բնա.
գրին հետ անգլիերէն թարգմանու.
թեամբը մէկտեղ, պարունակող գըր.
քոյի մ'է, օրի մէջ գեղեցկուած է
նաեւ անգլիերէն Armenia հոյակապ
գրքի հեղինակ Լինչի հիանալի գո.
վառնքը Հայրիկի նկատմամբ, կա.
րելի է ստանալ նաեւ Աթէնքի իւր.
բողբոյթեան գրասենեկէն, հաւա.
ր 1 ֆր. և 35 սանդիմով: Մարտիկէն
դուրս 1 ֆր. և 50 սանդիմով:

Մեծ քանակութեամբ ստանալ ու.
ղողները պէտք է դիմեն Տ. Պ. Տ.
նապետեանին իր վերոգրեալ հա.
ցեով, որ կարեոր գեղչ մը կընէ ի.
րեց համար և վաճառման արգիւն.
քին հարիւրի 20ը կը խոստանայ
նուիրել Հայ կարմիր խաչին):

Petit Soldat de France. Chanson pa.
triotique et de route. Paroles de Léon
U-Archagouni. Musique de J. Henry
tambour-major au 111e d'Infanterie.
Prix 2 fr.

(Տիար Լեոն իւթիճեան Արչակու.
նիի որ ֆրանսական զօրաբանակին
մէջ իր երկրացիական պարտակա.
նութիւն կը կատարէ այժմ, յօրի.
նած Հայրենասիրական մէկ երգն է
ողևորել խօսքերով որ նոյնպէս ողևո.
րել եղանակ մ'ունի: Հասցիքը Նը.
ւիուում է ֆրանսացի վիրաւոր
զօրքերին նպաստելու: Կը գտնուի
Մարսէլի ամէն ծառի երգավա.
ճառներին քով):

ՈՂԴ

Գ. ՅՈՎՆԱՆԻԱՆ, հագուստի վաճա.
ւատուը փոխադրուած է Ռեփուպլի.
փողոց N. 92, «A la Source», Maison
de confections, Bonneterie, Chemise.
rie pour hommes, femmes et enfants.

Թիթակցութիւններ պէտք է ուղղել.
K. Hovnanian, 92, rue de la Républi.
que, Marseille հասցէին:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ

Հարաւային Ամերիկայի Սան Բա.
լո քաղաքէն վանեցի Գասպար ֆու.
սիկեան կը խնդրէ իմանալ թէ իր
մայրն ու քոյրը ոչ մնացած են
վանի մէջ կամ ինչ են եղած:

Տեղեկութիւն ունեցողէն կը խըն.
դրուի հազարդել խմբագրութեան
միջոցով:

Ազգայն (Արշարունիաց ընկերութեան
խնդրանքով Ն. Վ. Ինճիճեանի գրած և
նոյն ընկերութեան ծախքովը հրատարակ.
ւած տետրակ մ'է ազգասիրութեան յոր.
գորդ, որի մէջ ցոյց կը տրուին ազգա.
սիրութեան հրաշալի արգիւնները, հին և
նոր ազգերի ազգաւոր մեծ մարդերի կա.
տարած գործերէն օրինակներ բերուելով):
Բ. տպգր. 1902, 1,70 (1,80):

Պոլ Է. Վիլգիլի (Սերապիւս սրտաւարժ
պատմութիւն մը որ ֆրանսերէնէ թարգ.
մանուած է գրէթ ամէն լեզուի, ինչպէս
և հոյերէնի թէ զրաբար և թէ՛ աշխար.
հարար և դանդաղան անձերէ: Մեզ մօտ ծախ.
վելի աշխարհարար թարգմանածի Գ. աւ.
պագրութիւնն է, պատկերներով զարդար.
ւած 1 ֆր. և 20 սանդ. (1,40):

SAD E — ՄԱՐՏԻ
ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ
Le Gérant: François CARRIERE
Marseille. — Imprimerie du Midi

1) Schrapnell կրակին այն ուղիները
որոնք խոչընդոտ կը գնդակներով
են. այդ գնդակներ ամէն կողմ կը ցր.
ւին պայթումի ժամանակ: